

Semnele predispoziției spre dislexie

dislexie =tulburare ce constă în dificultatea de a citi și a înțelege ceea ce se citește

Simptomele predispoziției spre dislexie pot fi observate încă din perioada preșcolară în vorbire, mișcare, orientare în spațiu, atenție, percepție sau memorie. În unele cazuri sunt observabile mai multe simptome, în altele numărul simptomelor este mai mic dar gravitatea lor este considerabil mai mare.

Există diferiți factori de risc:

- există și alți membri ai familiei care au avut probleme cu citirea, scrierea corectă, matematica, învățarea unor limbi străine;
- se poate presupune existența unor leziuni mărunte ale sistemului nervos, datorate problemelor din timpul sarcinii, nașterii premature, unor leziuni suferite în timpul nașterii, unor complicații la naștere (ex. lipsă de oxigen), unor leziuni din perioada copilăriei mici sau unor boli însoțite de temperatură ridicată;
- obligarea copilului stângaci să folosească mâna dreaptă.

Existența unora din simptomele enumerate mai jos nu înseamnă neapărat că acel copil va fi cu siguranță dislexic! Aceste simptome sunt indicii care ne semnalează că există riscul de formare a dislexiei.

În cazul în care pedagogul sau părintele observă prezența simultană a mai multor simptome ale predispoziției spre dislexie este importantă orientarea copilului spre logoped și examinarea lui logopedică complexă, pentru a stabili diagnosticul și planul individualizat de dezvoltare.

Dislexia nu depinde de nivelul de inteligență. Chiar și un copil cu un nivel de inteligență ridicat poate avea tulburări de învățare. Explicația acestui lucru este slaba dezvoltare sau tulburarea unor capacități parțiale. Tulburările pot apărea la nivelul dezvoltării slabe a motricității, echilibrului și orientării în spațiu, la nivelul schemei corporale, la nivelul percepției vizuale, auditive și tactile, la nivelul memoriei precum și din pricina deficienței în prelucrarea secvențială a informației. Nu există doi copii dislexici cu simptome identice, deoarece tulburările capacităților parțiale apar în combinații variate și grade de dezvoltare diferite.

Simptomele care indică predispoziția spre dislexie în perioada preșcolară (**5-6 ani**):

I. Semne care pot fi observate în vorbirea copilului:

1. A început să vorbească mai târziu în comparație cu alți copii.
2. Vocabularul și capacitatea de exprimare s-au dezvoltat într-un ritm prea lent.
3. Îi creează greutate pronunția unor cuvinte mai lungi sau necunoscute.
4. Tulburările de pronunție se corectează cu dificultate deși participă regulat la activitățile logopedice.
5. Învăță greu cuvinte noi, nume, expresii, iar cuvintele nou învățate nu se integrează în vocabularul activ.
6. Deseori confundă cuvintele asemănătoare.

7. Se exprimă greu, îi lipsește capacitatea de evidențiere a esențialului, de multe ori nu reușește să vorbească coerent despre o anumită temă.
8. Are greutăți în găsirea cuvintelor, uneori își amintește greu chiar și cuvinte simple, utilizate zilnic.
9. Vorbește incorect din punct de vedere gramatical.
10. Deși rezultatul este negativ la testul de audiometrie, pune întrebări repetate de parcă n-ar auzi sau n-ar înțelege ceea ce i se spune.
11. Nu aude dacă un anumit sunet este prezent sau nu într-un cuvânt, are probleme în despărțirea unui cuvânt în sunetele componente, percepe incorect ordinea sunetelor într-un cuvânt.
12. Nu ascultă cu plăcere povești, nu pune întrebări referitoare la întâmplările din poveste, poate povesti doar foarte puțin despre întâmplările din poveste.
13. Nu are simțul ritmului.

II. Semne observabile în percepția vizuală a copilului:

1. Observă sau recunoaște greu persoane cunoscute pe stradă, în mulțime, un anumit obiect într-o mulțime de obiecte (exemplu: o jucărie pe raftul cu jucării, o haină din dulap, etc.).
2. Observă greu o particularitate a unui obiect, are greutăți în distingerea unui fragment dintr-o imagine.
3. Nu observă diferența dintre două obiecte (exemplu: își încalță în mod regulat pantofii invers), nu observă diferența dintre două imagini, în fișele de lucru confundă figurile asemănătoare ca formă.
4. Nu poate realiza după modele date construcții din cuburi.
5. Nu reușește să copieze figuri, nu are o strategie de copiere.

III. Semne observabile la nivelul mișcărilor copilului:

1. A început să meargă târziu în comparație cu alți copii, mișcărilor au fost mult timp nesigure, necoordonate.
2. Nu s-a târât, nu a mers în „patru labe” sau această perioadă premergătoare mersului a durat foarte puțin.
3. Mișcărilor sunt nesigure, nu sunt armonice. Este nesigur la mersul pe o linie dreaptă, la trecerea sau săritura peste mici obstacole. Se împiedică ușor, cade, scapă, dărmă sau răstoarnă obiecte. Nu reușește să execute mișcări mai complexe, îi este greu să se îmbrace singur, să se dezbrace sau să se încalțe. Execută foarte lent aceste activități.
4. Este hiperactiv. (Obs. Unii dintre copiii cu ADHD pot avea și tulburări de învățare.)
5. Simțul echilibrului este slab dezvoltat. Este nesigur, lipsit de curaj pe tobogan și cățărătoarea de pe terenul de joacă, și, astfel, evită aceste obiecte. Nu poate să stea sau să sară într-un picior. Nu învață, sau învață foarte greu, mersul pe bicicletă sau trotinetă, mersul cu rolele, să înnoate sau să schieze. Urcă sau coboară scările ținându-se de balustradă, urcă sau coboară pășind mereu cu același picior.
6. Mișcărilor mâinii sunt nesigure, nedezvoltate – îi este greu să taie, să înșire, să îndoiaie, să lucreze cu plastilina, etc. Mișcărilor cu direcție prestabilită sunt inexacte – ex. udatul florilor. Este nepriceput în utilizarea cuțitului și a furculiței, a foarfecelor, nu poate sau își încheie greu hainele, șireturile. Ține creionul incorect, cu mâna încordată. Nu îi place să deseneze, să coloreze, să picteze. În cazul în care colorează sau pictează depășește deseori marginea hârtiei sau nu poate acoperi suprafețele necolorate. Îi este greu să utilizeze pensula, desenele sunt urâte, dezordonate.

7. Calitatea desenelor este sub nivelul vârstei.

IV. Semne observabile în schema corporală, orientarea spațială a copilului:

1. Lateralitate nedevoltată, nu este clar dacă este dreptaci sau stângaci.
2. Există un număr mare de stângaci printre dislexici. Stângăcia în sine însă nu este un semn sigur de predispoziție spre dislexie. O problemă mai gravă este în cazul lateralității încrucișate, ceea ce înseamnă că nu sunt dominante ochiul, urechea, mâna, piciorul de pe aceeași parte a corpului. Ex. sunt dominante: ochiul drept – mâna stângă – piciorul drept – urechea dreaptă.
3. Nu cunoaște denumirea părților corpului, le confundă, nu se orientează corespunzător pe propriul corp.
4. Este nesigur sau se rătăcește și în locuri cunoscute, de ex. pe culoarele grădiniței. Uită unde și-a lăsat lucrurile, își pierde deseori obiectele personale (ex. jucării, haine).
5. Confundă direcțiile dreapta – stânga, se gândește mult care îi este mâna stângă și cea dreaptă.
6. Nu poate urmări instrucțiunile referitoare la mișcări, nici dacă acestea îi sunt prezentate. La ora de educație fizică nu poate executa corect exercițiile prezentate.
7. Desenează forme, figuri cu capul în jos.

V. Semne observabile în atenția copilului :

1. Este neatent, nu este capabil de o concentrare îndelungată a atenției, atenția îi este distrasă ușor de zgomote exterioare, de obicei este capabil să-și concentreze atenția asupra unui anumit lucru doar pentru câteva minute.

VI. Semne observabile în procesul de memorare:

1. Nu reține poezii, cântece, le uită ușor. Nu poate memora mai multe instrucțiuni, date, nume, numere de telefon.
2. Își amintește cu greu nume de persoane, de locuri și deseori confundă numele asemănătoare. A învățat încet numele colegilor de grădiniță.
3. Nu poate să redea instrucțiuni formate din mai multe elemente, nu poate executa precis instrucțiunea.
4. Învăță greu cuvinte noi, are nevoie de repetări nenumărate pentru a reține cuvintele unei limbi străine.
5. Este slab în jocurile de memorie.

VII. Semne observabile în procesul de seriere:

1. Are probleme în percepția concomitanței, în reproducerea unui șir de mișcări, de așezare în rând.
2. Învăță greu ordinea zilelor săptămânii, ale lunilor anului, ordinea numerelor.
3. Are probleme la povestire, schimbă ordinea întâmplărilor (ex. povestirea începe cu mijlocul întâmplării și se termină cu începutul).
4. Nu poate urmări mai multe instrucțiuni primite unele după altele, se încurcă dacă primește mai multe instrucțiuni.
5. Nu poate urmări regulile jocurilor, nu le poate respecta, nu poate prevedea pașii următori.
6. Deoarece nu poate prevedea urmările comportamentului, acțiunilor sale – „tot timpul i se întâmplă ceva“, se lovește, se accidentează, își supără colegii, etc.

VIII. Semne observabile în comportamentul copilului:

Performanțele diminuate din cauza acestor simptome au efect și asupra comportamentului, deseori întâlnim tulburări de integrare sau comportamentale.

1. Unii copii devin irascibili, își pierd răbdarea repede, alții devin interiorizați, timizi, cu slabă încredere de sine.
2. Se acomodează greu la regimul de grădiniță. Se obișnuiește greu cu respectarea regulilor. Educatoarea se plânge deseori de comportamentul lui.
3. Evită diferite jocuri, activități în care, din cauza slabei capacități, poate suferi eșecuri. De multe ori părinții și educatoarele nu observă acest fenomen deoarece oricum copilul se joacă altceva.
4. Nu participă activ și cu plăcere la activitățile din grădiniță, rareori poate fi atras în activități comune, este greu de motivat.
5. Deseori, stă de parcă n-ar înțelege ce se întâmplă în jurul lui, deși, de fapt este inteligent.
6. Este agitat, superficial, se joacă doar scurt timp cu o anumită jucărie. Începe multe activități dar nu le termină, se plictisește repede, trece cu ușurință la altă activitate, este în permanentă mișcare, este imprevizibil.

Există puțini copii la care, din categoriile de simptome arătate mai sus să nu existe întârzieri, tulburări mai mici sau mai mari.

Existența singulară a unora dintre simptome nu înseamnă neaparat predispoziție spre dislexie, dar existența unui număr mai mare de simptome sau gravitatea unora dintre ele merită o atenție mărită!